

Naše volitve za deželni zbor.

Leta 1861 smo si štajerski Slovenci izvolili samo enega moža, ki je zagovarjal naše pravice. To je bil gosp. M. Herman. Se le štiri leta pozneje je bil voljen tudi g. dr. Razlag. Zdaj, ko je prvi šestletni volitni tečaj pri koncu in smo si imeli voliti novih poslancev so vsaj vsi kmečki volilni okraji si izvolili za poslance take može, ki bodo pravice Slovencev branili. In te pravice niso, kakor bi morda kdo mislil, le šole in urednije slovenske, ampak se gajo globljeje v življenje, pa tudi v žep prebivalcev našega Malega Štajerja. Zato naj tukaj v kratkem „slovenski gospodar“ pove, kaj pričakujemo od naših poslancev in kaj so nam ponujali nasprotniki naši.

Nasprotniki naši, ki jih vodi žl. Kaisersfeld rojen na Slovenskem i v krstnih knjigah v Ptuj zapisan s slovenskim imenom Blagotinšek, a sedaj naš največji nasprotnik, hoče našo državo in jeno ustrojne prepire v red spraviti na ta način, da se Avstrija razdeli ali razdeli v dva dela. Meja teh dveh delov naj dela Litava, to je mala rečica, ki teče med Ogerskim in spodnjim Avstrijskim. Unkraj Litave bi naj gospodovali Madžari, takraj pa Nemci, vsi drugi narodi pa bi se naj djali, tako rekoč pod klop.

Da se ta namera bolj razumeva, še mora „slovenski gospodar“ pristaviti, da so prejšnji državniki, postavimo Bach Schmerling, hoteli celo Avstrijo pod edini nemški klobuk postaviti; ker pa to ni šlo, se sedaj Blagotinšek upa samo nad polovino, drugo polovino pak prepušča Madžarom. To je tako imenovano dvojnostvo v Avstriji ali z latinskim dualismus, česar nas Bog obvari. To dvojnostvo je nemogoče in nevarno, kar je Blagotinšek leta 1861. tedaj pred blizo petimi leti sam spoznal in v deželnem zboru v Gradcu tudi izrekel kaže: „Dualizem je v Avstriji nemogoč in nevaren. Ker je Blagotinšek tečas svoje prepričanje sam rad spremenil, da more služiti svojim velikonemskim domišlijam, hočemo jega in njegove privrženice opomniti vzrokov, zakaj je to dvojnostvo nemogoče in nevarno, ne da bi hteli jih prepričati, saj morda slovenskega gospodarjaniti ne berejo, ampak da se volilci prepričajo, kako srečno so volili, ker Blagotinškovih privrženecv niso volili.

Dualizem je nemogoč na Ogerskem in nemogoč tukaj Litave. Na Ogerskem in v pridruženih deželah, ktere si namreč Madžari tudi želijo pod se spraviti v Madjar Orsag t. j. madžarsko državo, ktera bi nepoznala, razun Madžarov, nobenega naroda, v vsem biva ne celo 5 milionov Madžarov, pa prek 8 mil. drugih narodov: Slovakov, Rusinov, Srbov, Romanov, Hrvatov, Slovencev, Nemcev, ki so vsi proti nadvladi madžarskega naroda. Ta nadvlada bi se tedaj mogla le s silo izvršiti. To pa stoji dosta stroškov in l. 1848. še je predobro v spominu, še živi srbski narod in general Stratiširovič in banu Jelaciću je hrvatski narod pred nekoliko tedni spominek postavil v Zagrebu.

Ravno tako je tudi na takraj Litave. Prebivalcev je tu nekaj prek 6 $\frac{1}{2}$ mil. Nemcev in prek blizo 11 $\frac{1}{2}$ mil. Slovanov, namreč Cehov, Poljakov, Rusinov in Slovencev. — Vsi ti so proti nadvladi in hočejo imeti enake pravice, kakor imajo tudi enaka bremena. Nemška nadvlada bi se tedaj tudi takraj Litave le z silo dala izvršiti in to stoji zopet dosti denarja za uradnike, ki bi se imeli pomnožiti, za žandarme, ki bi po deželi imeli strah delati, za skrivne vojune i. t. d. Poprek taka naprava bi našo ljubo Avstrijo tako oslabila na denarjih in na vseh močih, da bi proti zunanju napadom bila še slabejša, kot 1859. leta pri Solferinu ali pa lansko leto pri Sadovi ali Kraljičnem Gradcu. Da pak vsak spozna, da se našim nasprotnikom krivi nameni ne podtičejo, naj navedemo tukaj Blagotinšek- žl. Kaisersfeldove besede v zadnjem deželnem zboru, ki je rekel, da Nemci so naravni voditelji Avstrije takraj Litave; če se Nemcem to vodstvo vzeme, jim pre ni več ni mar za Avstrijo, ampak želijo še da razpade, da oni po tem pridejo k bratom svojim, k Nemcem zvanaj Avstrije. — Ali to ne sme biti, Bog ne daj! Narodi in dežele, ki jih je Božja previdnost združila v teku let pod slavnim žezlom Habsburške rodovine, so delili grenke in vesele čase med seboj, hočejo in morajo je deliti tudi za naprej, in kdor inace misli je izdajavec. — Zato mi pričakujemo od naših poslancev, da svoj glas povzdignejo, naj se narodi avstrijski med seboj porazumejo in poravnajo. Podlaga tega poganjanja naj bode pravica in zgodovina.

Kar se v zgodovini krivičnega nahaja, naj se opusti, kar pa je pravično in dobro naj se obdrži. Male in velike dežele so stopile k avstrijski državi pod pogodbami, te pogodbe se naj poštujejo kolikor se morejo, da se celota Avstrijska obdrži. Če pak Madžari preveč zahtevajo in vojaških, denarnih in zvujnih zadev nočejo odstopiti celoti v prid celote, naj naši poslanci s svojim glasom vlado podpirajo. Za občne državne zadeve pa se naj vzamejo le te reči, ki so neobhodno potrebne za celoto, vse druge se naj prepustijo posameznim deželam in narodom, da Nemci, Čehi, Poljaki, Rusini in Slovenci takraj Litave, in unkraj Litave Madžari s Slovaci, Srbi, Rusini, Romani in trojedna kraljevina t. j. Hrvati, Slavenci, Dalmatinci z oslobodjeno granico vred, lahko in radi grejo v eden občen državni zbor.

V ta namen se naj patent od 26. februarja 1861. predela tako, da se iz misli pusti nadvlada nemška, predela na podlagi pragmatične sankcije in oktoberske diplome l. 1860. po načelu manifesta od 20. septembra 1865.

Svobodna je potporazumljenja. Tedaj se naj ednok že narodi porazumejo in naj poslanci zarad porazumljenja in pogajanja med seboj gredo v sreden državni zbor, ki je v sl. manifestom od 2. januarja t. l. sklican na 25. februarja t. l. Še le ko se bodo narodi porazumeli, dobimo v resnici svobodne naprave, odgovornost ministerstva, svobodo tiska, svobodo združevanja, porote, javne in ustmene sodnje, in kako se vse te ustavne naprave imenujejo; in se znebimo teh trum uradnikov vsake bire in vojakov, ki imajo čuvati notrajni mir, s tim se tedaj še lahko troški in davki ponižajo, sprava in zadovoljnost se zopet vrne, in če se vsak narod po tem takem okrepi, smo vsi skupaj proti zvanajnim sovražnikom nepremagljiva moč, kar Bog daj. Tak glas pričakujemo od naših poslancev.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Vse obrtnije, umetnije in znanosti so se le počasno in teško na sadajno menj ali bolj popolno stopnjo povzdignole, ravno tako je tudi trto- in vinoreja še le komaj po tisoč in tisoč letih na sadanje, sicer še vedno nepopolno stopnjo dospela. Kakor so si že Nojetovi otroci in vnuki po bogatih azijskih dolinah grozdje nabirali in ga v listju, v kožah, v volih deblih in temnih razpokanih pečinah pred solncem samo za živež si hranjevali, tako še dandanašnji Tartari, Beduini celo leto ali presno ali suho grozdje kakor vsakdanjo hrano uživajo in le po naključju so mogli prebivalci vročega podnebjja v starodavnih časih, če ne Noje sam, mošt in vino iznajti, ker so si grozdje za hladivno pitje mečkali, in tako je morda sok, ker že v nekterih dneh vre, mošt ali vino postal, in če se potem prav ne hrani, se skisa in pogubi.

Dolgo so grozdje samo tlačili in mečkali ip mošt v usnatih vrečah, nepodobnih storih, kamnih in prstenih vrčih shranjevali, pred kakor so stiskavnice (preše) s zagojzdami ali vreteni in pučele ali sode iznašali. Malo znano je sicer, kako pesodbo so sicer stari Gali narejali; tudi stekla niso zavolj prečislane cene dolgo rabili, čeravno je že, kakor Plinij piše, bilo pred Mozesom 700 let po obnem potopu od Fenicianov pri kurilu na morskem robu iznajdeno, še le komaj v štrtem stoletju so se šipe na oknih rabile, steklenice (flaše), pa so 670 l. na Francosko prišle. Naše, skoraj pozabljene majolke, so pa 13. stoletja začeli na Laškem delati in malati. Najlepše pisane so 16. stoletja bile, potem pa so se opuščale in celo pogubile. Hvala našemu g. dru. Prelogu, ki je v spomin čitavnice v Mariboru 1863 spet nekatere nove pravilne na dan spravil.

Kleti spadajo tudi v starodavni vek. Natorne jame, kamnate s lesovijem obvarovane votline, v zemljo skopane luknje so posebno v nevarnih časih preganjanja služile za hrambo žita, vina, sadja in druge robotije, dokler so začeli umetno kleti zidati, ktere se zdaj velikanske s čudno velikimi sodi nahajajo. Tako je nekdi na Moravskem največji pučel v Avstriji, in na Kraljevem bregu (Königstein) na Saksonskem je sod, ktereja so 3 leta do (1725) iz 157 dog, 54 podnov de-